

коопериране. За изучаването и на двата вида коопериране се използват показателите за срока, количеството и качеството на доставените изделия или извършените операции, както и коефициентът на кооперирането.

Много важно е да се изучи какъв е икономическият ефект от кооперирането на доставките. При простото коопериране икономията се изразява в неизразходване на средства за дооборудване на предприятието-потребител с липсващите му или недостигащите му машини. В тези случаи се получава икономически ефект и поради това, че се използва по-пълно оборудването в завода-доставчик. Установяването на тези конкретни икономии е една от главните задачи на статистическото изучаване на кооперирането. При сложното коопериране ползата е преди всичко в това, че в предприятието-доставчик е организирано обикновено серийно производство на доставяните полуфабрикати или детайли (например серийно производство на електромотори). В завода-потребител пък има икономия от недоставяне на оборудване. Най-точно се установява размерът на икономията, когато една част от необходимите изделия се произвежда в самия завод-потребител, а другата част се получава по линията на кооперираните доставки. Тези случаи обаче на практика са много редки. Въпросът за цената на изделията, получавани като кооперирани доставки, има голямо значение за определяне на икономията от кооперирането. Важно е дали тази цена включва печалба и режийни разноски и какъв е техният размер. Кооперирането винаги трябва да се оценява от гледището на икономичността на производството. Когато има коопериране за доставка на малко на брой изделия, които могат да се изработят в завода-потребител, ясно е, че няма икономическа полза от такова коопериране и то трябва да се изостави.

Икономическият резултат от кооперирането се изразява и в повишаване на техническото и организационно ниво на производството, в превръщането на дребносерийното производство в едросерийно, в опростяването на структурата на предприятията, в намаляването на номенклатурата на материално-техническото снабдяване, в повишаване квалификацията на работниците, в подобряване използването на основните и оборотните фондове и т. н. При статистическото изучаване на кооперирането трябва всички тези форми на икономическа изгода да намерят своя количествен израз, като се направят необходимите съпоставки, изчисления и т. н. За всеки конкретен случай трябва да се подберат най-подходящите форми за сравнение и съпоставяне.

*

* *

За състоянието на специализацията и кооперирането трябва да се прави систематичен и подробен анализ въз основа на богат статистически материал. По този начин могат да се разкрият важни резерви за увеличаване обема на производството, може да се ускори техническият прогрес в машиностроенето и да се подпомогне народностопанското планиране.